

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-5089774
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

23 Kasım 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (6 Adet, 6 Sayfa)
- Cevap Yazısı (78 Adet, 94 Sayfa)

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
TBMM 7/72408 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

SORULAR

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2021 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporuna göre; ÇED kapsamı dışında tutulan projelerde, çevreye verdiği etkiyi değiştirici nitelikteki faaliyet alanının büyümesi ve tesis kapasitesinin genişlemesi gibi proje değişikliklerinin kapasite artışı kapsamında değerlendirilmemesi sonucu ÇED süreçlerine dâhil edilemediği görülmüştür.

Çevrenin, ekolojik sistemin, havanın, toprağın ve su varlıklarının korunması, doğa talanının ve iklim krizinin nedenlerinin ortadan kaldırılması için gerekli bütün tedbirlerin alınması hükümetlerin öncelikli görevidir. Planlanan bir faaliyetin yol açabileceği olumsuz çevresel etkilerin önceden tespit edilip, gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak bilimsel ve şeffaf bir şekilde hazırlanmış çevresel etki değerlendirme ile mümkündür.

Çevre Kanunu'nun 10'nuncu maddesi gereği, kurum, kuruluş ve işletmeler projeleri için ÇED Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. 25.11.2014 tarihli ve değişiklik yapılan 29.07.2022 tarihli Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesinde; çevresel etki değerlendirmesine tabi projeler için ÇED Başvuru Dosyası, ÇED Raporu, Seçme Eleme Kriterleri uygulanacak projeler için ise Proje Tanıtım Dosyası hazırlanacağı ifade edilmiştir. Mevzuata göre, Ek-1 listesinde yer alan projeler için ÇED Raporu, Ek-2 listesinde yer alan projeler içinse Proje Tanıtım Dosyası hazırlanacaktır. Bu listelerde ilgili proje için eşik değer belirlenmişse, sadece bu eşik değer kıstas alınmak suretiyle kapasite artırımını değerlendirmesi yapılacaktır.

Sayıştay Raporunda; yönetmeliğin Ek-1 listesinde yer verilerek ÇED raporu hazırlanması zorunlu tutulan yat limanları için herhangi bir eşik değer belirlenmediğine dikkat çekilerek, feribot iskelesi projelerinde yapılan değişiklik ile iskele alanının büyütüldüğü ancak Yönetmelikte iskeleler için eşik değer in sadece yanaşacak deniz aracının ağırlığı olarak belirlenmiş olması sebebiyle, yat limanı projelerinde yapılan değişiklik ile bağlanan yat sayılarının arttığı ancak Yönetmelikte yat limanları için eşik değer belirlenmemiş olması sebebiyle, bu projelerde yapılan değişikliklerin kapasite artışı olarak değerlendirilemediği belirtilmiştir.

) Bu bağlamda;

- 1-Yönetmelikte, iskeleler için eşik değer in sadece yanaşacak deniz aracının ağırlığı olarak belirlenmesinin, iskele alanının büyütülmesinin kapasite artışı olarak değerlendirilmemesinin gerekçesi nedir?
- 2-İskele alanının büyütülmesinin çevresel etkileri neden görmezden gelinmektedir?
- 3-Yat limanı projelerinde yapılan değişiklik ile bağlanan yat sayılarının artmasına karşın Yönetmelikte yat limanları için eşik değer belirlenmemiş olmasının gerekçesi nedir?
- 4- Yat limanlarına bağlanan yatların sayısının artmasının çevresel etkileri neden dikkate alınmamaktadır?
- 5- Feribot iskelesi ve yat limanı projelerinin, çevreye verdiği etkiyi değiştirici nitelikteki faaliyet alanlarının büyümesi ve tesis kapasitelerinin genişlemesi gibi proje değişikliklerinin kapasite artışı kapsamında değerlendirilmesi için Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nde gerekli düzenlemeleri yapacak mısınız?
- 6- Yat limanı projelerinin, çevreye, ekosisteme ve su varlıklarına verdiği telafisi imkansız zararların tespiti için Bakanlığınızın çalışması var mıdır? Son yıllarda, İzmir, Muğla, İstanbul gibi illerde yat limanı projelerine karşı mücadele veren demokratik kitle örgütlerinin uyanları dikkate alınmakta mıdır?

CEVAP

1-29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği’nin ÇED Uygulanacak Projeler Listesi (EK-1) su yolları, limanlar, tersaneler başlıklı 10 uncu maddesinin b) bendinde “ticari amaçlı liman, iskele, rıhtım, dolfen (güneşlenme, sportif amaçlı iskeleler ve şamandralar hariç)” projeleri yer almaktadır. Yönetmelik kapsamına giren kıyı yapılarında eşik değer bulunmamaktadır.

2-Bazı mevcut limanlarda yürütülmekte olan yük elleçleme ve limancılık faaliyetlerinde, değişen iş güvenliği ve işçi sağlığı uygulamalarına bağlı olarak gerekli şartların sağlanması amacıyla iskeleye yanaşan yük sayısı ve kapasitesinde herhangi bir değişikliğe neden olamayacak şekilde, iskele eninde genişleme yapılması suretiyle alan artışı yapılan projeler söz konusu olabilmektedir. Dolayısı ile mevcut iskelelerde yapılması planlanan değişiklikler her proje özelinde değerlendirilmektedir.

3-Ülkemizde ÇED Yönetmeliğinin ilk kez yürürlüğe girdiği 07.02.1993 tarihli ve 21489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ÇED Yönetmeliği’nden itibaren yat limanı projeleri eşik değer olmaksızın ÇED Yönetmeliği kapsamında yer almaktadır. Diğer taraftan, ÇED Yönetmeliği kapsamında yapılan revizyonlarda Avrupa Birliği ÇED direktifi baz alınmıştır.

4-Yat limanlarına bağlanan yatların sayısının artmasının çevresel etkilerinin dikkate alınmaması gibi bir durum ülkemiz çevre mevzuatları açısından mümkün değildir. Zira ülkemizde hayata geçirilen faaliyetlerin uymakla yükümlü oldukları tek çevre mevzuatı ÇED Yönetmeliği değildir. Bir projenin ÇED Yönetmeliği kapsamına girmemesi, yürürlükte olan diğer çevre mevzuatları kapsamında da yer almadığı anlamına gelmemektedir. Projede yapılan değişiklikler için ÇED Yönetmeliği haricinde Çevre Kanunu’na istinaden çıkarılan ilgili tüm yönetmeliklerin ve diğer mer’i çevre mevzuatındaki şartların ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

5-ÇED Yönetmeliği’nin 24- (e) maddesinde “*Ek-1 veya Ek-2’deki listelerde olup eşik değeri olmayan projelerde yapılacak her türlü değişikliği içeren projeler için uygulanacak ÇED sürecine ilişkin yöntem Bakanlıkça belirlenir*” hükmü yer almaktadır. Dolayısı ile yat limanı gibi eşik değer olmaksızın ÇED Yönetmeliğinde yer alan projelerde yapılması planlanan değişiklikler bu madde kapsamında değerlendirmeye alınmaktadır.

6-Bilindiği üzere ÇED süreci sadece Bakanlığımız tarafından değil, yürütmekle yükümlü oldukları mevzuatlar kapsamında diğer kurum ve kuruluşların temsilcilerinden oluşan bir komisyon marifetiyle yürütülmektedir. Komisyonda yer alan kurum ve kuruluşlar, ÇED Raporundaki bilgileri ve projeyi kendi çalışmaları ve mevzuatları kapsamında değerlendirmekte ve projenin hayata geçirilmesinde sakınca olup olmadığına ilişkin görüş bildirmektedirler. ÇED Yönetmeliği uyarınca komisyonda yer alan diğer kurum kuruluş temsilcilerinin, yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip olması ve temsil ettikleri kurum/kuruluş adına görev alanlarıyla ilgili sınırlı olmak üzere görüş vermeye yetkili kılınmış olmaları esastır.

Bu kapsamda; yat limanı projelerinin ekosisteme ve deniz ortamına olabilecek etkilerinin değerlendirilmesi için başta Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü olmak üzere ilgili kurumlar komisyonda (İnceleme Değerlendirme Komisyonu-İDK) yer almaktadır. Bahse konu kurumların yürütmekle yükümlü oldukları mevzuatlar çerçevesinde ÇED Raporu’nda yer alan bilgilerin yeterli düzeyde olup olmadığı hususlarında projeye ilişkin görüşlerine başvurulmakta, gerekli görülmesi halinde ÇED sürecinde ilgili kurum/kuruluşların laboratuvarlarıncı analiz, deney ve ölçümlerin yaptırılması

sağlanmaktadır. Komisyon üyesi kurumların, ÇED sürecinde yapılan bu çalışma, analiz ve bilgileri yeterli bulmasının ardından komisyon çalışmalarına son verilmektedir. Dolayısı ile ilgili kurumlarca komisyon çalışmalarında projenin ekosisteme veya deniz ortamına olumsuz etkileri olabileceğinin bildirilmesi halinde ÇED süreci sonlandırılmakta veya proje hakkında ÇED Olumsuz Kararı verilmektedir.

Ayrıca, 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında Çevresel Etki Değerlendirmesi süreci tamamlamadan inşaata başlayan veya faaliyete geçene proje bedelinin yüzde ikisi oranında, Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde verdikleri taahhütlere aykırı davrananlara ise ihlalin konusu ve niteliğine bağlı olarak 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince gerekli yaptırımlar uygulanmaktadır.